

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΣ

Τὸ παρὸν ἄρθρον πραγματεύεται σοβαρώτατον θέμα ἀναγόμενον καὶ εἰς τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην καὶ εἰς τὴν κοινωνικὴν πολιτικὴν. Ἀποτελεῖ μελέτην ἐφαρμογῆς τῶν ἀρχῶν τοῦ Χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, γραμμένην ἀπὸ πρόσωπον ἀρμοδιώτατον.

Ζητήματα ἐφαρμογῆς εἶναι, ἐννοεῖται, πολύπλευρα. Προσφέρονται πρὸς συζήτησιν, καὶ ἐναντιολογίαν ἀκόμη, δημοιοργικὴν. Ἐπομένως τὸ περιοδικόν μας, ἐνῶ δημοσιεύει μετὰ πολλῆς χαρᾶς τὴν μελέτην τοῦ διακεκριμένου γάλλου ἐπιστήμονος, ὁ ὁποῖος ἀπὸ ὑπευθύνου θέσεως χειρίζεται τὰ ζητήματα τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων ἐν Γαλλίᾳ, εἶναι ὑποχρεωμένον ἐξ ἄλλου νὰ δηλώσῃ ὅτι ἡ δημοσίευσίς δὲν ὑποδηλοῖ υἱοθέτησιν ὄλων τῶν ἀπόψεων ἐπὶ τῶν ἐπὶ μέρους ζητημάτων.

Ἐτι μᾶλλον, ἐπειδὴ τὸ θέμα ἔχει καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα καιρίαν σπουδαιότητα καὶ παρουσιάζει διαφόρους πλευράς, εὐχαρίστως θὰ ἐφιλοξενούμεν συζητήσιν ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν ἀρχῶν τοῦ Χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ.

Εἶναι πραγματικὰ νὰ θαυμάζῃ κανεὶς τὴν τόλμην τὴν ὁποίαν ἐπιδεικνύουν οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὸ ζήτημα τῶν σχέσεων κοινωνικῆς ἰατρικῆς καὶ ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, χωρὶς νὰ ἔχουν προηγουμένως ὀρίσει τί ἐννοοῦν μὲ τὰς λέξεις «προσωπικότης», «κοινωνικός» καὶ «κοινωνικὴ ἰατρικὴ». Δι' ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς, ἡ λέξις «προσωπικότης» ἔχει πολὺ σαφῆ σημασίαν. Ἐὰν ἡμεθεὶς ὅλοι Χριστιανοὶ (καὶ πόσοι ἡμποροῦν νὰ τὸ καυχηθοῦν αὐτό!), κάθε τι τὸ ἐγωϊστικόν, τὸ άτομιστικόν, τὸ κλειστὸν πού περιέχεται εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς «προσωπικότητος» θὰ ἔπρεπε νὰ ἀντισταθμίζεται ἀπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία θὰ ἦτο φυσικὸν νὰ μᾶς πληροῖ, ἀπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς «κοινωνίας τῶν πιστῶν» ἡ ὁποία συνδέει τοὺς Χριστιανούς, ἀπὸ τὸ μυστικὸν σῶμα τοῦ Θεοῦ τὸ ὁποῖον πολλοὶ ἀπὸ ἡμᾶς ἔχουν κάμει πραγματικὰ ἰδικόν των. Διὰ τοὺς ὀλίγους ἰατροὺς οἱ ὁποῖοι ἔχουν φθάσει εἰς αὐτὸ τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον—καὶ δὲν ἔχομεν τὴν ἀξίωσιν ὅτι συγκαταλεγόμεθα μεταξὺ αὐτῶν—δὲν ὑπάρχει καμμία διαφορὰ μεταξὺ προσώπου καὶ κοινότητος, ἢ μᾶλλον ἡ κοινότης προσλαμβάνει ὅλας τὰς εὐγενεῖς ἰδιότητας τοῦ προσώπου. Εἰς τὴν περίπτωσιν ὅμως αὐτὴν ἡ λέξις «κοινωνικός» χάνει τὴν σημασίαν της.

Αὐτὴ ἡ λέξις «κοινωνικός» ἀπαντᾶται ἀ-

ποκλειστικῶς εἰς τὰ στόματα ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι εἶναι οἱ πλέον ἀπομεμακρυσμένοι ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν ἀντίληψιν τοῦ κόσμου, ἢ μᾶλλον μόνον εἰς τὰ στόματά των λαμβάνει τὴν πλήρη σημασίαν τὴν ὁποίαν ὅλοι συνηθίζουν νὰ τῆς ἀποδίδουν. Ὅταν τὴν χρησιμοποιοῦν νεωτερίζοντες Χριστιανοί, τῆς προσδίδουν ἓνα νόημα πολὺ διαφορετικόν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καταλήγει εἰς βαθείας παρεξηγήσεις κατὰ τὰς συζητήσεις εἰς τὰς διαφόρους κοινωνικὰς ομάδας.

Ἐὰν καταφύγωμεν εἰς ὀρισμένας κοσμοθεωρίας τῶν ἄκρων, θὰ ἴδωμεν ὅτι οἱ ὄροι «προσωπικότης» καὶ «κοινωνικός» λαμβάνουν ἐκεῖ σημασίας ἀκατανοήτους δι' ἓνα Χριστιανόν.

Ὁ Χριστιανὸς δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἴδῃ τὸν ἄνθρωπον ἀποκλειστικῶς ὡς συστατικὸν κύτταρον μιᾶς κοινωνίας, ἑνὸς ἔθνους, ἑνὸς κόμματος, διότι τὰ συστήματα τὰ ὁποῖα πράττουν οὕτω θέτουν ὡς ἀξίωμα τὴν κατάργησιν τοῦ θείου, τὴν ὑπερβατικὴν ἢ ὅπερ τὸ αὐτό—τὴν θεοποίησιν ἑνὸς ὀρισμένου εἴδους κοινωνίας. Εἶναι ὅμως γεγονός ὅτι αἱ σημεριναὶ ἀντιλήψεις περὶ κοινωνικῆς ἰατρικῆς πηγάζουν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον, πάντως ὅμως κατὰ σημαντικὸν μέρος, ἀπὸ αὐτὰ τὰ κοινωνικοπολιτικὰ συστήματα, ἀπὸ φιλοσοφίας αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἀπαλείψει τὴν ἔννοιαν τοῦ θείου.

Μήπως λοιπὸν δὲν θὰ πρέπη νὰ ἔχωμεν

καθεστώς είναι ένας άπλους τύπος. Είναι αδύνατον να διεξαχθῆ κατά τὸν ὀρθὸν τρόπον, διὰ τοῦτο δὲ ἡ κοινωνική ἰατρική εἰς τὰς δημοκρατικὰς χώρας καταλήγει πάντοτε εἰς ἀποτυχίαν. Ἡ ἀποτυχία τῆς εἶναι διπλῆ, διότι τὸ ἰατρικὸν ἐπίπεδον καταπίπτει, οἱ δὲ ἀσθενεῖς ἐξυπηρετοῦνται ὀλιγώτερον. Ἡ κοινωνική ἰατρική δὲν ἤμπορεῖ νὰ λειτουργήσῃ ἀποτελεσματικῶς παρά εἰς τὰ ὀλοκληρωτικὰ καὶ ἀστυνομικὰ (δικτατορικὰ) καθεστῶτα. Εἰς ἕνα τοιοῦτον δικτατορικὸν καθεστῶς ὑφίσταται ἴσως δυνατότης μιᾶς κοινωνικῆς ἰατρικῆς, ἢ ὁποία θὰ εἶναι καλὴ ἰατρική καὶ θὰ διατηρηθῆ εἰς ὑψηλὸν ἐπίπεδον. Εἶναι δύσκολον τότε νὰ καθορισθοῦν αἱ σχέσεις τῆς μετὰ τὸ πρόσωπον, ἀφοῦ ἡ λέξις «πρόσωπον» ἔχει εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν μίαν ἀρκετὰ εἰδικὴν καὶ περιορισμένην ἔννοιαν. (Γνωρίζομεν τὴν περίπτωσιν τοῦ χειρουργοῦ, πρῶν διευθυντοῦ κλινικῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων, ὁ ὁποῖος εἰς μίαν ἀπὸ αὐτὰς τὰς χώρας κατεδικάσθη εἰς 4 ἔτη καταναγκαστικῶν ἔργων ἐπειδὴ τοῦ συνέβησαν μερικὰ σηπτικὰ μετεγχειρητικὰ ἀτυχήματα). Ἴσως, διὰ νὰ ἀποκτήσῃ λογικὴν συνοχὴν καὶ ἀποτελεσματικότητα, ἡ κοινωνική ἰατρική θὰ ἀναγκασθῆ νὰ καταλήξῃ ἐκεῖ, ἐγκαταλείπουσα τοὺς συμβιβασμοὺς καὶ τὰ ἡμίμετρα.

★

Τὰ ἀνωτέρω ἀποτελοῦν, κατὰ τὴν γνώμην μας, μίαν πολὺ ἐκτενῆ ἢ καὶ πολὺ περιληπτικὴν εἰκόνα τῆς συγχρόνου κοινωνικῆς ἰατρικῆς. Εἴτε ἐξελιχθῆ πρὸς τὸν ὀλοκληρωτισμὸν, εἴτε βυθισθῆ εἰς μεγαλύτερον ἀκόμη χάος, κανεὶς δὲν θὰ ἤμπορῆσῃ νὰ ἀνακόψῃ τὸν δρόμον τῆς. Ἄλλως τε τὰ πολιτικὰ στηρίγματα τὰ ὁποῖα διαθέτει ἀποκλείουν κάθε αὐταπάτην ὡς πρὸς τὸ ζήτημα αὐτό. Δὲν γεννᾶται κανὴν ζήτημα μεταρρυθμίσεώς τῆς.

Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐγκαταλειφθῆ κάθε ἐλπίς κάποιας γονίμου δράσεως; Δὲν τὸ πιστεύομεν, δεδομένου μάλιστα ὅτι ἡ δράσις ἢ ὁποία θὰ ἐζητεῖτο ἀπὸ τοὺς ἰατροὺς θὰ ἐτοποθετεῖτο ἐπὶ τοῦ καθαρῶς ἐπιστη-

μονικοῦ καὶ πνευματικοῦ ἐπιπέδου, ἀγνοοῦσα τελείως τὰς πολιτικὰς, διοικητικὰς καὶ ἐκπαιδευτικὰς δραστηριότητας.

Ἄν ἡ κοινωνική ἰατρική εἶναι τόσον κακὴ, τόσον ἐχθρική πρὸς τὸ πρόσωπον, τοῦτο ὀφείλεται ἐν μέρει εἰς τὸ ὅτι στηρίζεται εἰς ἐσφαλμένην ἀντίληψιν τῆς ἰατρικῆς καὶ τοῦ ἀνθρώπου (τῆς φυσιολογίας τοῦ ἀνθρώπου-δὲν ἐννοοῦμεν ἐδῶ τὸν πνευματικὸν ἄνθρωπον), μίαν ἀντίληψιν «ξεπερασμένην» ἢ ὁποία χρονολογεῖται ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνος καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 20ου, μίαν ἀντίληψιν τόσον «ξεπερασμένην» ἐν σχέσει μετὰ τὴν σύγχρονον ἰατρικὴν ὅσον ἀναχρονιστικὴ εἶναι καὶ ἡ κλασικὴ φυσικὴ ἐν σχέσει μετὰ τὴν φυσικὴν τῶν *quanta* (ἢ σύγκρισις αὐτῆ γίνεται ἐπίτηδες, διότι ἡ ἔννοια τῶν *quanta* εἰσάγει τὴν ἰδέαν μιᾶς ἀδιαιρέτου ἀτομικῆς ἐνότητος). Ἀκριβῶς ὅπως ὁ κοινὸς ἄνθρωπος ἐξακολουθεῖ νὰ ἀγνοῇ τὴν φυσικὴν τῶν *quanta* καὶ ὁμως τοῦτο δὲν τὸν ἐμποδίζει εἰς τὰς καθημερινὰς του ἀσχολίας, ἀκριβῶς ὅπως αὐτὴ ἢ νέα φυσικὴ εἶναι ἀρκετὰ δυσκολονόητος ὅταν συζητῆται εἰς ὠρισμένους κύκλους, οὕτω καὶ ἡ πλειονότης τῶν ἰατρῶν (βοηθούτων εἰς τοῦτο τῶν κρατικῶν λειτουργῶν) ἀγνοοῦν τὴν ὑπαρξιν μιᾶς νέας ἰατρικῆς. Ἡ παλαιὰ ἰατρική ἤμπορεῖ νὰ σχηματοποιηθῆ, νὰ κωδικοποιηθῆ (αὐτὸ εἶχε γίνῃ πράγματι τὸν 17ον αἰῶνα). Εἶναι ἰατρικὴ ποσοτικὴ, καρτεσιανή, ὑλιστικὴ, καὶ οὐδεμίαν παρουσιάζει βασικὴν ἀντινομίαν πρὸς ἕν σύστημα κρατικῆς ἰατρικῆς τὸ ὁποῖον στηρίζεται εἰς τὸν ὑλισμὸν, τὸν καρτεσιανισμὸν (ἴδε τὰς λεγομένας φυσιολογικὰς σελίδας τοῦ «Περὶ Μεθόδου»), τὰ ποσοτικὰ μέτρα καὶ σταθμὰ καὶ τὸν ποσοτικὸν ἔλεγχον.

Ἄλλὰ, ἀκριβῶς ὅπως οἱ νόμοι τῆς κλασικῆς αἰτιοκρατίας παύουν νὰ ἐπαρκοῦν, νὰ ἐφαρμόζωνται μετὰ εὐκαμψίαν καὶ ἀκρίβειαν εἰς τὰ φαινόμενα τοῦ μικροκόσμου, οὕτω καὶ οἱ νόμοι οἱ συνδεδεμένοι ὀργανικῶς μετὰ τὴν λειτουργίαν μιᾶς κρατικῆς ἰατρικῆς, μιᾶς ἰατρικῆς συλλογικῆς καὶ ἀναγκαίως ἀντιπροσωπευτικῆς, θὰ ἀπετέλουν μίαν περιφρόνησιν τῆς κοινῆς λογικῆς, μίαν τερατωδίαν, ἐὰν ἤθελε κανεὶς νὰ τοὺς

ἐφαρμόση ἐπὶ τοῦ πραγματικοῦ ἀντικειμένου τῆς συγχρόνου ἱατρικῆς, ἀντικειμένου τὸ ὁποῖον ἀγνοοῦν οἱ περισσότεροὶ τῶν ἱατρῶν.

Θὰ ἤρκει, κατὰ τὴν γνώμην μου, μὲ τὴν βοήθειαν μιᾶς ἀπλῆς καὶ κατανοητῆς συνθετικῆς ἐργασίας, νὰ καταστῆ σαφὲς εἰς ὅλους, ἀπλοῦς ἀρρώστους καὶ ἱατροὺς, εἰς ποῖον σημεῖον εὐρισκόμεθα σήμερον ὡς πρὸς τὴν γνῶσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ἀσθενειῶν του, διὰ νὰ καταστῆ προφανὲς ὅτι ἡ ἱατρικὴ δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι παρὰ προσωπικὴ ἱατρικὴ, ὅτι θὰ ἦτο γελοῖον νὰ θελήσῃ κανεὶς νὰ κωδικοποιήσῃ τὴν ἀσκησίν τῆς ἐπὶ τῇ βάσει γενικῶν κανόνων, νὰ τὴν σχηματοποιήσῃ μὲ διατάγματα, καὶ νὰ ἐπιβλέπῃ τὴν συμμόρφωσίν τῆς πρὸς αὐτὰ τὰ διατάγματα. Καὶ δεδομένου ὅτι ἡ κοινωνικὴ ἱατρικὴ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ χωρὶς κώδικας, διατάγματα, κανονισμοὺς, ἐλέγχους, ἀπλοποιήσεις εἰς συλλογικὴν κλίμακα, θὰ ἔπρεπε νὰ εὐρεθῆ κάτι ἄλλο, καὶ νὰ διαλυθῆ ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ καταπιεστικὸν καὶ ἀπάνθρωπον οἰκοδόμημα τῆς σημερινῆς γραφειοκρατικῆς ἱατρικῆς, ἢ ὁποῖα ζῆ καὶ στηρίζεται εἰς μίαν «ξεπερασμένην» ἀντίληψιν τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης. Ἴσως θὰ ἠμποροῦσε τότε νὰ γεννηθῆ μία νέα κοινωνικὴ ἱατρικὴ, ἢ ὁποῖα νὰ μὴ εἶναι ἐχθρική πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην προσωπικότητα.

Ἄλλὰ θὰ εἶπη τις, ποία εἶναι αὐτὴ ἡ νέα ἱατρικὴ; Πρέπει μήπως νὰ τὴν ἐφεύρωμεν ἡμεῖς; Πότε θὰ ἴδῃ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας; Ἡ ἀπάντησις εἶναι πολὺ ἀπλῆ. Ἡ ἱατρικὴ αὐτὴ ὑπάρχει, καὶ εἶναι ἐκείνη τὴν ὁποῖαν γνωρίζουν ὅλοι ὅσοι ἀπέβαλον τὸ πρωτόγονον, εὐκόλως ἱκανοποιούμενον ὑπερφίαλον πνεῦμα τῶν πρὸ εἴκοσι ἢ τριάντα ἐτῶν διδασκάλων μας. Εἶναι ἡ ἱατρικὴ, ἢ ὁποῖα ἀναγνωρίζει ἐπὶ τέλους τὸν σύνδεσμον φυσικοῦ καὶ ψυχικοῦ παράγοντος (ψυχο-σωματικὴ ἱατρικὴ). Ἐκείνη ἢ ὁποῖα παραδέχεται ὅτι τὸ ἔδαφος ἐπὶ τοῦ ὁποῖου βλαστάνει ὁ σπόρος ἔχει τὴν αὐτὴν περίπου σημασίαν μὲ τὸν βλαστὸν... καὶ ὅτι ἡ λέξις «ἔδαφος», ὅπως καὶ ἡ λέξις «πρόσωπον», δὲν ἠμπορεῖ παρὰ νὰ κρύβῃ μέγα μέρος τῆς ἀγνοίας μας. Ἡ φυσιολο-

γία παραδέχεται ὅτι ἓνα ζωντανὸν πλάσμα ἀποτελεῖ μίαν καθ' ὅλα ἀδιαίρετον ἐνότητα, ὅτι κάθε διαχωρισμὸς τὸ παρουσιάζει ἠλλοιωμένον, παραμορφωμένον, καὶ ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν ἀποτελεσμάτων τὰ ὁποῖα μᾶς παρέχει τότε ἡ ἀναλυτικὴ (καρτεσιανή) μέθοδος δὲν ἠμποροῦν νὰ γίνουν δεκτὰ παρὰ μὲ τὴν μεγαλυτέραν ἐπιφυλακτικότητα. Εἶναι ἡ ἱατρικὴ ἢ ὁποῖα παραδέχεται ὅτι τὸ ἀνώτερον τῶν ζωντανῶν πλασμάτων εἶναι μία ἐνότης τόσο ἀδιαίρετος καὶ τόσο ἀκαθόριστος ὅσον καὶ τὸ ἠλεκτρόνιον ἢ τὰ *quanta* τοῦ φωτός. Ἐκείνη ἢ ὁποῖα ἀναγνωρίζει ὅτι εἰς τὴν ἱατρικὴν μόνον οἱ νόμοι τῆς στατιστικῆς ἔχουν κάποιαν ἀξίαν (ἀλλὰ πόσοι εἶναι οἱ ἱατροὶ οἱ ὁποῖοι κατανοοῦν τί εἶναι ἓνας στατιστικὸς νόμος;) Εἶναι ἡ ἐπιστήμη ἢ ὁποῖα ἀναγνωρίζει τὴν ἀδυναμίαν μας νὰ ἀσκήσωμεν «διευθυνομένην θεραπευτικὴν» ἐπὶ ἐνὸς ὀργανισμοῦ τοῦ ὁποῖου τὸ νευρικὸν σύστημα καὶ τὸ σύστημα τῶν ἔσω ἐκκρίσεων εἶναι πολὺ περίπλοκα καὶ μυστηριώδη. Καὶ ἂν ὁ ἱατρὸς ἀναγνωρίσῃ τὰς δυσχερίας τὰς ὁποίας παρουσιάζει ὁ χειρισμὸς τῶν ὀργάνων τοῦ ἀσθενοῦς του, πῶς θὰ ἠμποροῦσε νὰ δικαιολογηθῆ μία διευθυνομένη ἱατρικὴ;

Ἡ σύγχρονος αὐτὴ ἱατρικὴ εἶναι μίαν ἱατρικὴν μετριοφρων, ἢ ὁποῖα δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὰς ὑπερφιάλους «ἐπιστημονικὰς» καὶ ὕλιστικὰς θεωρίας, αἱ ὁποῖαι ἐξακολουθοῦν νὰ διδάσκωνται ἐπισήμως εἰς τὰ περισσότερα κρατικὰ Πανεπιστήμια, ὅπου τολμοῦν ἀκόμη νὰ διακηρύττουν τὸν θρίαμβον τοῦ μηχανισμοῦ καὶ τοῦ ὕλισμοῦ, χωρὶς νὰ ἠμποροῦν νὰ τοὺς ἀποδείξουν μὲ καλῆς πίστεως μέσα.

Ἡ ἱατρικὴ αὐτὴ δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ ἀνακαλυφθῆ. Ἐὰν παραμένῃ ἀγνωστος, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τοὺς ἀνιδέους ἐκείνους ἱατροὺς οἱ ὁποῖοι λόγῳ τῆς ὀκνηρίας τῶν προτιμοῦν νὰ μένουσιν καθυστερημένοι (πράγμα πού δὲν τοὺς ἐμποδίζει νὰ θησαυρίζουσι). Ὄφείλεται ἐπίσης εἰς τὸ ὅτι τὴν παραμερίζουσι ἐσκεμμένως οἱ δογματικοὶ θεματοφύλακες ὠρισμένων ἀντιπνευματικῶν φιλοσοφικῶν ροπῶν. Ὄφείλεται τέλος εἰς τὸ ὅτι ἀγνοεῖται ἀπὸ τὸ ἐπίσημον κρά-

τος, ίσως διότι θά τοῦ ἦτο μεγάλη ἐνόχλησις ἢ ἀσκησίς της.

Ἡ ἱατρική αὐτή εἶναι καί δὲν ἠμπορεῖ παρά νά εἶναι «προσωπική». Ἐάν κατορθώσῃ νά γίνῃ τόσον γνωστή εἰς ὄλους ὅσον εἶναι σήμερον αἱ ἀρχαί τῆς διασπάσεως τοῦ ἀτόμου, θά παύσῃ νά ὑφίσταται μία μεγάλη σύγχυσις—ἡ σύγχυσις ἐκείνη τὴν ὁποίαν ὑποθάλλει τὸ κράτος ὅταν ἰσχυρίζεται ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις μεταξύ κοινωνικῆς ἱατρικῆς καὶ προσώπου. Θά ἴδωμεν τότε τὴν συλλογικὴν ἱατρικὴν περιοριζομένην εἰς τοὺς καθαρῶς κοινωνικοὺς ἢ ἐθνικοὺς της σκοπούς. Θά τὴν ἴδωμεν νά ἀποκαλύπτεται ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πράγματι εἶναι—δηλαδή κάτι τὸ ἀναγκαίως

ξένον πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην προσωπικότητα. Θά ζήσῃ βέβαια, θά εἶναι ἀναμφιβόλως χρήσιμος, ἀπαραίτητος ἰσως διὰ τὴν διαιώνισιν τοῦ εἴδους καὶ τῶν λαῶν. Ἄλλὰ δὲν θά ἠμπορέσῃ πλέον νά ἰσχυρισθῇ ὅτι ἀσχολεῖται μὲ τὰ πρόσωπα. Καὶ ἰσως τότε παραστῶμεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν μιᾶς πραγματικῆς προσωπικῆς ἱατρικῆς, ἐλευθέρας ἀπὸ τὴν βαθμιαίαν ἀσφυξίαν εἰς τὴν ὁποίαν τὴν καταδικάζει σήμερον ἡ κοινωνικὴ ἱατρική. Ἐν μόνον καθήκον μᾶς ἐπιβάλλεται πρὸς τοῦτο: νά ἐργασθῶμεν διὰ νά ρίψωμεν φῶς ἐπὶ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐπὶ τῆς φυσιολογίας του ἀπὸ καθαρῶς ἐπιστημονικῆς ἱατρικῆς ἀπόψεως.

Dr ARMAND VINCENT

ΑΠΟΛΟΓΙΑ

XVI

Στῆς φωνῆς Σου τὸ χερουβικὸ ἄκουσμα,
ἀμετανόητος Φαρισαῖος σκύβω
καὶ χτυπάω τὸ στῆθος.

Καλόκαρδα δέξου, Κύριε,
τὴν προσευχὴ τοῦ ἀνάξιου δούλου Σου
κι' εὐδόκησε
τὸ στοργικὸ Σου νά θέσῃς χέρι
στὴν ἀμαρτωλὴ κορφὴ μου.

Φλέγει καὶ καίει τὰ στέφνα μου, Κύριε,
τῆς ἀνομίας τὸ πάθος.

Τοῦ ἀγαθοῦ βλέμματός Σου τὴ ζεῖδωρη λάμψη,
δέξου νά ρίξῃς
στά σκοτεινὰ φαράγγια τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ
καὶ ἄπλωσε,
τὴ ματωμένη, ἀπὸ τοῦ μαρτυρίου τὸ δράμα, παλάμη,
κοινωνὸς νά γίνω τῆς ἄχραντης θυσίας Σου
καὶ ν' ἀξιωθῶ
τῆς τρισόλβιας κλίμακας τὸ φωτεινὸ σκαλὶ
λυτρωτικὰ νά πατήσω.

ΝΙΚΟΣ ΤΟΥΤΟΥΝΤΖΑΚΗΣ

χριστιανικήν κοινωνικήν ἱατρικήν; Ὅχι: ἀλλ' ἡ ἱατρική αὐτὴ δὲν θὰ ἦτο δυνατὴ παρὰ μέσα εἰς μίαν χριστιανικήν κοινωνίαν. Θὰ ἀπετέλει τὴν κανονικὴν, ἀπλήν καὶ ἀναπόφευκτον ἐξέλιξιν κάθε ἱατρικῆς, ἡ ὁποία θὰ ἀνεπτύσσετο εἰς ἓν πραγματικῶς καὶ βαθέως θρησκευτικὸν περιβάλλον ἴσως μάλιστα εἰς κάθε χριστιανικὸν περιβάλλον.

Δὲν ὠφελεῖ εἰς τίποτε τὸ νὰ τρέφη κανεὶς οὐτοπίας, ἢ μᾶλλον νὰ ἀρνήται νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν πραγματικότητα. Εἰς τὰς δυτικὰς χώρας μας, μία χριστιανικὴ ἱατρική, ὅπως τὴν ὠρίσαμεν εἶναι ἀδύνατος ἀφοῦ αἱ χώραι αὐταὶ ἔχουν κατὰ μέγιστον μέρος «ἀποχριστιανισθῆ» (πνευματικῶς ἂν ὄχι τυπικῶς). Φυσικὰ, εἶναι πάντοτε δυνατὸν εἰς ἓνα Χριστιανὸν ἱατρὸν νὰ προσπαθῆσῃ νὰ ἀσκήσῃ χριστιανικήν ἱατρικήν εἰς ἓν «ἀποχριστιανισμένον» περιβάλλον. Ἀλλὰ ἡ ἱατρική προϋποθέτει δύο πλευράς: τὸν ἱατρὸν καὶ τοὺς ἀρρώστους—χωρὶς νὰ λογαριάσωμεν τὸ κράτος. Ἡ «μονομερῆς» χριστιανικὴ ἱατρικὴ πλουτίζει πνευματικῶς ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος τὴν ἀσκεῖ, τὸν ἐξυψώνει, τὸν μεγαλώνει, (καὶ ἴσως αὐτὸ εἶναι κάπως ἐπικίνδυνον, ὅταν γίνεται ἀποκλειστικῶς πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς συνειδήσεώς του), ἀλλὰ εἶναι ζήτημα ἂν εἶναι πλήρως ἀποτελεσματικὴ. Εἶναι ἑκατοντάκις καὶ χιλιάκις προτιμότερα ἀπὸ τὴν συμφεροντολογικὴν ἱατρικήν τοῦ ἐγωῖστοῦ ἱατροῦ. Ἀλλὰ δὲν ἔχει τὴν κοινωνικὴν ἀπὴχησιν, τὴν ὁποίαν μία παρομοία χριστιανικὴ ἱατρικὴ θὰ ἤμποροῦσε νὰ ἔχη μέσα εἰς μίαν χριστιανικήν κοινωνίαν.

Ἄς προσπαθῆσωμεν λοιπὸν νὰ καθορίσωμεν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἤμπορεῖ νὰ πράξῃ ἡ κοινωνικὴ ἱατρικὴ μέσα εἰς τὴν σύγχρονον κοινωνίαν, καθὼς καὶ τὰς σχέσεις τῆς μὲ τὰ πρόσωπα. Ἄς ὑποθέσωμεν μάλιστα ὅτι ὁ ἱατρὸς μὲ τὸν ὁποῖον θὰ ἀσχοληθῶμεν εἶναι Χριστιανός, καὶ ὅτι ἔχει ὅλας τὰς ἀρετὰς ἐνὸς καλοῦ Χριστιανοῦ.

Θὰ περιορισθῶμεν εἰς τὸ νὰ θέσωμεν ἐρωτήματα, νὰ ὑπογραμμίσωμεν τὰ προβλήματα καὶ νὰ τονίσωμεν τὰ πραγματικὰ γεγονότα, χωρὶς νὰ παρασυρθῶμεν ἀπὸ λέξεις ἢ ἀφηρημένας ἐννοίας, χωρὶς νὰ θελήσωμεν νὰ δώσωμεν λύσιν, διότι—καὶ αὐ-

τὸ θὰ εἶναι ἀσφαλῶς τὸ συμπέρασμα μας—ἀμφιβάλλομεν ἐὰν εἰς τὸν σημερινὸν μας κόσμον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὀρίζεται ὡς κοινωνικὴ ἱατρικὴ συμβιβάζεται μὲ μίαν καλὴν ἱατρικήν—καλὴν ἀπὸ ἀπόψεως ἐπιστημονικῆς καὶ ἀνθρωπίνης.

Θὰ ἀφήσωμεν πρὸς τὸ παρὸν κατὰ μέρος τὴν ὀλοκληρωτικὴν ἀντίληψιν τῆς ἱατρικῆς, διότι εἰς τὰ ὀλοκληρωτικὰ καθεστῶτα δὲν ἤμπορεῖ νὰ γίνῃ λόγος διὰ τὴν «προσωπικότητα» μὲ τὴν ἔννοιαν ποῦ τῆς δίδομεν ἡμεῖς. Εἰς τὰς χώρας ποῦ εἶναι ἀκόμη ὀλοκληρωτικαί, παραδέχονται ὅτι ἡ προσωπικότης, καὶ πᾶν ὅ,τι ἰδιωτικὸν καὶ ἀτομικὸν συνεπάγεται αὕτη, δὲν ἀντιπροσωπεύει παρὰ μίαν μόνον πλευρὰν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἄλλη εἶναι ἡ «ὀμαδική» πλευρά, ἐκεῖνη χάρις εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἀνθρώπος παίζει τὸν ρόλον τοῦ ὡς πολίτου. Ἡ ἀντίληψις αὐτὴ ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὴν χριστιανικήν, ἡ ὁποία δέχεται ὅτι τὸ πρόσωπον εἶναι ὀλοκληρὸς ὁ ἀνθρώπος, τὸ στοιχεῖον τῆς χριστιανικῆς ἢ πνευματικῆς κοινότητος, ὁ δέκτης ἐνὸς ἀπειροελαχίστου ἢ τεραστίου μέρους τοῦ θεοῦ. Ἄλλωστε ἡ ἀντίθεσις καταφαίνεται ἤδη ἀπὸ τὸ ὅτι εἰς τὸ πρῶτον σύστημα ἔχομεν νὰ κάμωμεν μὲ μίαν κοινωνίαν κλειστήν (τὴν πόλιν, τὸ ἐργοστάσιον, τοὺς ὀπαδοὺς ἐνὸς προκαθορισμένου σκοποῦ, τὸ ἔθνος—δὲν ἔχει σημασίαν ποῖον ἀπὸ ὅλα), ἐνῶ εἰς τὸ δεύτερον ἔχομεν μίαν «ἀνοικτὴν κοινωνίαν», διὰ νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν ἐπιτυχή ὀρολογίαν τοῦ Μπέρξον εἰς τὰς «Δύο Πηγὰς τῆς Ἠθικῆς καὶ τῆς Θρησκείας» του. Ἀνοικτὴ ἢ κλειστὴ κοινωνία,—εἰς τοῦτο ἔγκειται μέγα μέρος τοῦ προβλήματος, φαίνεται δὲ ὅτι ἡ Κοινωνικὴ ἱατρικὴ μέσα εἰς μίαν κλειστὴν κοινωνίαν ἔχει ἐκ γενετῆς τὸ στίγμα ἐνὸς ἀνιάτου νοσήματος.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, ἡ κοινωνικὴ ἱατρικὴ θὰ πρέπη νὰ ἐξετασθῇ μέσα εἰς αὐτὸν τὸν κλειστὸν κύκλον—ἔστω εἰς τὸν κύκλον τοῦ ἔθνους, δηλαδὴ τὸν εὐρύτερον ἀπὸ ὅλους.

Δεδομένου ὅτι εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, ἀκόμη καὶ εἰς τὰς πρωτογόνους φυλάς, τὸ ἄτομον ἀντιμετωπίζεται ὑπὸ τὴν διπλὴν ἰδιότητα τοῦ προσώπου καὶ τοῦ τμήματος τῆς

κοινότητας, ἡ ἱατρικὴ θὰ ἐξετάσῃ τὸν ἀνθρώπον ὑπὸ διπλοῦν πρίσμα. Θὰ τὸν ἴδῃ ὡς πρόσωπον καὶ ὡς πολίτην.

Ἡ ἀρχαία ἱατρικὴ ἀντεμετώπιζε μόνον τὸ πρόσωπον (καὶ τοῦ παρεῖχε τὰς ὑπηρεσίας τῆς κατὰ καλὸν ἢ κακὸν τρόπον, ἴσως κατὰ πολὺ κακόν). Ἡ σημερινὴ ἱατρικὴ δὲν ἀσχολεῖται παρὰ μὲ τὸν πολίτην. Τὸ ζήτημα εἶναι ἐὰν ἤμπορῇ νὰ παρασχεθῇ καλὴ ἱατρικὴ ἀρωγὴ εἰς τὸν πολίτην (διότι ἄλλως δὲν τίθεται πρόβλημα). Ἐὰν ναί, θὰ πρέπη ἀκόμη νὰ ἴδωμεν ἐὰν μία καλὴ ἱατρικὴ δὲν κινδυνεύῃ νὰ ἀσκηθῇ εἰς βάρος τοῦ προσώπου (δὲν λέγομεν «εἰς βάρος τῆς προσωπικῆς ἱατρικῆς», διότι τοῦτο θὰ ἔδιδεν ἀμέσως ἓνα ἐπιχείρημα εἰς τοὺς ὁπαδοὺς τῆς σημερινῆς κοινωνικῆς ἱατρικῆς, οἱ ὅποιοι θὰ ἐνόμιζαν ὅτι ὑπερασπιζόμεθα τὴν παλαιὰν ἀτομιστικὴν ἱατρικὴν).

Διὰ νὰ μελετήσωμεν τὴν κοινωνικὴν ἱατρικὴν, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ φέρωμεν ἓνα παράδειγμα—καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι καθόλου δύσκολον, διότι εἰς ὅλας τὰς δυτικὰς χώρας ἡ κοινωνικὴ ἱατρικὴ προσέκρουσε πάντοτε εἰς τὰ ἴδια ἐμπόδια καὶ εἴρε τὰς ἰδίας λύσεις. Πρόκειται, μὲ μίαν λέξιν, διὰ τὴν ἱατρικὴν τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων.

Ἡ μελέτη τῆς ἱατρικῆς αὐτῆς γενεᾶς ὠρισμένα προβλήματα, τὰ ὅποια σπανίως γίνονται ἀντικείμενον ἐρεύνης. Ἐξ αὐτῶν θὰ διακρίνωμεν τέσσαρα: τὸ ζήτημα τῆς κοινωνικῆς καὶ ἠθικῆς δικαιώσεως τῆς ἱατρικῆς τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων, τὸ πρόβλημα ἐλέγχου καὶ ἀρμοδιότητος τὸ ὁποῖον ἡ ἱατρικὴ αὐτὴ συνεπάγεται, τὸ ζήτημα τῆς οἰκονομικῆς βάσεως μιᾶς τοιαύτης ἱατρικῆς, καὶ τέλος τὸ ζήτημα τῶν σχέσεων τῆς μὲ τὴν οἰκονομικὴν πρόδοον.

Πολυάριθμοι εἶναι οἱ λόγοι εἰς τοὺς ὁποίους ἐστηρίχθη ἡ ἐξέλιξις τῆς κοινωνικῆς ἱατρικῆς. Εἰς ἐξ αὐτῶν εἶναι δίκαιος καὶ ἀρκετὰ παλαιός: ἡ κοινότης πρέπει νὰ ἐπιβαρυνθῇ μὲ τὴν φροντίδα ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἔπαθαν μίαν ἀσθένειαν ἐνῶ εὐρίσκοντο εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς κοινότητος. Ὅπως οἱ στρατιῶται, οὕτω καὶ οἱ ἐργάται ἐνὸς κρατικῆς ἐργοστασίου πρέπει νὰ ἀποζημιώνωνται διὰ τὰς ἐκ τῆς ἐργασίας ἀσθε-

νείας τῶν. Ἰκαὶ ἂν πρόκηται περὶ μόνιμου ἀναπηρίας; Μέχρι σήμερον δὲν ἔχουν εὑρεθῆ παρὰ δύο λύσεις: ἡ τιμητικὴ διάκρισις (παρασημοφορία), καὶ ἡ χρηματικὴ σύνταξις. Ἐὰν ὁ ἀνάπηρος ἀναγνωρίσῃ ὅτι ὑπάρχει ἀναλογία μεταξὺ τῆς ζημίας πού ὑπέστη καὶ τῆς ἀπιζημιώσεως, ἂν δηλαδὴ ἡ «συμφωνία» ικαταρτισθῇ ἐλευθέρως, τότε τὸ πρόσωπον δὲν ἔχει πάθει τίποτε. Ἄλλ' αὐτὸ συμβαίνει πολὺ σπανίως. Διὰ λόγους οἰκονομικοὺς (μερικοὺς ἐκ τῶν ὁποίων θὰ ἴδωμεν ἀργότερον) ἔγινε πάντοτε δεκτὸν ὅτι ἀρκεῖ νὰ καθορισθοῦν «ποσοστὰ ἀναπηρίας», πρᾶγμα πού σημαίνει ὅτι μερικοὶ συλλογικοὶ ὄργανισμοὶ ἀπέκτησαν τὸ δικαίωμα νὰ ὑποκαθίστανται ἐξ ὀνόματος τῆς κοινότητος εἰς τὸ ἐνδιαφερόμενον πρόσωπον διὰ νὰ ὀρίσουν τὴν ἀξίαν ἐνὸς βραχίονος ἢ ἐνὸς ὀφθαλμοῦ. Ἐν τούτοις ἓνας βραχίον ἢ ἓνας ὀφθαλμὸς εἶναι στοιχεῖα ἀναντικατάστατα διὰ τὸ ἄτομον, στοιχεῖα ὄχι μόνον προσωπικά, ἀλλὰ καὶ συστατικά μιᾶς ἐνότητος (θὰ ἐπανέλθωμεν ἀργότερον ἐπὶ τοῦ τόσον κακῶς ἐκτιμηθέντος αὐτοῦ παράγοντος τῆς ἐνότητος). Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἡ κοινωνικὴ ἱατρικὴ ἀπαρνεῖται τὸ πρόσωπον. Ἡ μᾶλλον, εἰς μίαν περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ συμφέρον καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ προσώπου θὰ ἠδύναντο νὰ ἔλθουν εἰς σύγκρουσιν μὲ τὰ συμφέροντα τῆς κοινότητος, ἡ κοινότης ἐπιβάλλει τὴν θέλησίν τῆς ἀνεκκλήτως. Κανεὶς δὲν συζητεῖ ἐν ὀνόματι τοῦ προσώπου τὰς ἀρχὰς εἰς τὰς ὁποίας στηρίζονται τὰ ποσοστὰ ἀναπηρίας. Ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἄλλη πρακτικὴ λύσις ἢ ὁποία νὰ μὴ εἶναι καταστρεπτικὴ διὰ τὸ κράτος, ἄς ἀναγνωρίσωμεν τοῦλάχιστον εἰλικρινῶς ὅτι τὸ πρόσωπον καθίσταται θῦμα αὐτῶν τῶν οἰκονομικῶν συμφερόντων.

Ἄλλη αἰτία τῆς ἀναπτύξεως τῆς συλλογικῆς ἱατρικῆς εἶναι αἱ μεγάλα φυσικὰ καταστροφὰ, τὰ ἀφροδίσια νοσήματα, ὁ ἀλκοολισμὸς, ἡ παιδικὴ θηνησιμότης, ἡ φυματίωσις. Ἡ διάδοσις τῶν μειώνει τὴν δημογραφικὴν, οἰκονομικὴν καὶ πολιτικὴν δυναμικότητα ἐνὸς ἔθνους. Κανεὶς δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἀξίαν τὴν ὁποίαν ἔχει ἐπὶ τοῦ προκειμένου μίᾳ προληπτικῇ καὶ

θεραπευτική Ιατρική. Θά ήτο όμως ίσως σκόπιμον νά τονισθοῦν ὠριαμένα παράδοξα, τὰ ὁποῖα ρίπτουν φῶς ἐπὶ τοῦ βασικῶς πολιτικοῦ σκοποῦ ὠρισμένων ἀπὸ αὐτὰ τὰ μέτρα. Ἀκόμη καὶ τὰ πλέον οὐσιώδη προφυλακτικὰ μέτρα παραμελοῦνται ὅταν προσκρούουν εἰς κάποιον ἐπιτακτικώτερον πολιτικόν λόγον (λ.χ. ἐσκεμμένη θυσία τῆς πολιτικῆς τῆς στεγασέως καὶ ἐκπαιδεύσεως χάριν ἄλλης, περισσότερον ἐπιφελούς, πολιτικῆς) ἢ εἰς κάποιον ἰσχυρότερον συνασπισμὸν συμφερόντων (λ.χ. τῶν ποταμοπαγωγῶν ἢ τῶν προαγωγῶν τῆς πορνείας). Εἶναι φανερόν ὅτι ἡμπορεῖ κανεὶς νά προχωρήσῃ ἀκόμη περισσότερον καὶ νά παραδεχθῆ ὅτι κάθε ἀτομικὴ ἀσθένεια ἔχει συλλογικὰς οἰκονομικὰς συνεπείας, καὶ ὅτι ἡ κοινότης θά ἡμποροῦσε νά ἐπιδαρυνθῆ μὲ ὄλας τὰς ἀσθενείας τῶν μελῶν τῆς. Ἡ λύσις ὅμως αὕτη θά ήτο ἀμφίβολος, διότι τὸ πρόβλημα εἶναι ἠθικόν καὶ πρωτίστως προσωπικόν. Αἱ ἱατρικαὶ αὐταὶ φροντίδες (δὲν ὀμιλοῦμεν διὰ τὴν ἱατρικὴν ἀμοιβήν, ἢ ὁποῖα δὲν ἀντιπροσωπεύει παρὰ εἰλαχιστον ποσοστὸν ἐν σχέσει μὲ τὰ φάρμακα, τὰ ἐξοδα νοσοκομειακῆς περιθάλψεως, τὴν πληρωμὴν τῶν ἡμεραργιών) πληρῶνται ὑπὸ τὴν μορφήν φόρων ἢ τελῶν τοῦ συνόλου τῶν πολιτῶν. Ἡμεῖς οἱ ἱατροὶ γνωρίζομεν ὅτι μέγιστον ποσοστὸν τῶν ἀσθενειῶν ἢ ἀτυχημάτων ἀφικεῖται εἰς τὰ ἴδια τὰ θύματα: ὁ ἀλκοολισμὸς καὶ αἱ συνέπειαι τοῦ, ἡ τοξικομανία, τὰ ἐργατικὰ ἀτυχήματα, τὰ ἀτυχήματα τῆς κυκλοφορίας. Εἶναι ἄραγε λογικόν νά δεθῆ κανεὶς ἀπὸ τὸ πρῖσμα τοῦ προσώπου, ὅτι ἡ κοινότης πρέπει νά πληρώσῃ τὸ πταῖσμα ἐνός ἀτόμου; Δὲν θά ήτο περισσότερον προσήκουσα ἢ ἀτομικὴ ἐπανόρθωσις; Εἰς αὐτὸ ἀπαντοῦν, ὅτι ἡ ἀτομικὴ ἐπανόρθωσις καταντᾷ ἀνοησία ὅταν ἡ κοινότης δὲν ἔχη προβλέψει διὰ τὰ κατάλληλα προληπτικὰ καὶ μορφωτικὰ μέτρα, τοῦτο δὲ εἶναι τὸ συνήθως συμβαῖνον. Ἀφ' ἐτέρου ὑπάρχουν πολλὰ περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποῖας τὸ ἄτομον δὲν ἡμπορεῖ νά πληρώσῃ μόνον τοῦ τὴν νοσηλείαν του. Αἱ περιπτώσεις αὐταὶ εἶναι ἄραγε αἱ περισσότεραι ἢ αἱ ὀλιγώτεραι; Τὸ ἀγνοοῦμεν. Πρέπει ὅμως νά ἐνθυμού-

μεθα τὴν ἔκτασιν τὴν ὁποῖαν ἔλαβαν τὰ ἀφροδίσια νοσήματα εἰς τὸν ἀμερικανικόν στρατόν ὅταν οἱ στρατιῶται ἐγνώριζαν ὅτι δὲν θά ὑφίσταντο καμμίαν κύρωσιν καὶ ὅτι θά ἔθεραπεύοντο δωρεάν μὲ ἐνέσεις πενικιλίνης.

★

Ἐξ ἐπόψεως ἐθνικῆς καὶ ἐξυπηρετήσεως τοῦ συνόλου, ἡ πρακτικὴ ὠφελιμότης τῆς κοινωνικῆς ἱατρικῆς εἶναι ἀναμφισβήτητος. Ἀλλὰ τὸ ἐρώτημα τὸ ὁποῖον θέλομεν νά θέσομεν εἶναι, μήπως, ὅταν χρησιμοποιῶμεν ἀνθρωπιστικὰ καὶ ἐπερσοναλιστικὰ ἐπιχειρήματα τὰ ὁποῖα εἶναι ἀσθενῆ, ἀφίνομεν νά μᾶς διαφύγῃ ὁ χαρακτήρ τῆς κοινωνικῆς ἱατρικῆς ὡς ἀποβλεπούσης εἰς τὴν χρησιμότητα καὶ εἰς τὸ σύνολον;

Τὰ ἐν λόγω ἐπιχειρήματα θά εἶναι τόσῳ μᾶλλον ἀσθενέστερα, ὅσον ἡ κοινωνικὴ ἱατρικὴ θά γίνεται μετριωτέρα ἢ χειροτέρα. Ποῖα εἶναι ἡ ἀξία αὐτῆς τῆς ἱατρικῆς; Ἀποκρούομεν ἐκ τῶν προτέρων κάθε περιγραφὴν μᾶς κοινωνικῆς ἱατρικῆς ἢ ὁποῖα «θά ήτο τελεία ἐάν...», ἢ ὁποῖα «θά ήτο καλὴ ἐάν...», ἢ ὁποῖα θά προϋπέθετεν εἰς τὰς κυβερνήσεις καὶ τοὺς πολίτας ὑπερόχους ἀρετὰς τὰς ὁποῖας δὲν ἔχουν. Εἶναι βέβαιον ὅτι εἰς μίαν τελείαν κοινωνίαν, ἡ κοινωνικὴ ἱατρικὴ θά ήτο ἐξαιρετος. Ἀλλ' ὅς μᾶς δώσουν πρῶτα τὰ μέσα διὰ νά δημιουργήσομεν μίαν τελείαν κοινωνίαν.

Πρέπει νά λάβωμεν ὑπ' ὄψιν μας τὴν κοινωνικὴν ἱατρικὴν ὅπως εἶναι καὶ ἐξελισσεται εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον. Ἡ ἐξελίξις τῆς ἔχει ἀρχίσει πρὸ πολλοῦ, καὶ τὴν ἔχουν κατευθύνει ἀρκετοὶ ἄνθρωποι μὲ πολλὰς ἱκανότητας. Ἐχει λοιπὸν κανεὶς τὸ δικαίωμα νά εἰπῆ ὅτι ἂν δὲν εἶναι διαφορετικὴ ἀπ' ὅ,τι εἶναι, τοῦτο σημαίνει ὅτι δὲν ἡμπορεῖ νά εἶναι διαφορετικὴ ἀπ' ὅ,τι εἶναι.

Ἡ κοινωνικὴ ἱατρικὴ ὑπόκειται εἰς ὠρισμένας δυσχερείας οἰκονομικῆς φύσεως, καὶ εἰς προβλήματα ἀρμοδιότητος τὰ ὁποῖα πρέπει νά καθορισθοῦν ἐπακριβῶς. Ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως, ὁ προϋπολογισμὸς τῆς, ὅσον μέγας καὶ ἂν εἶναι, ἔχει ὠρισμένα ὅρια. Ἐξασφαλίζεται διὰ

τῆς μεθόδου τῶν φόρων. Εἰς τὴν πραγματικότητα ζητεῖται ὠρισμένον ποσὸν ἀπὸ τὸν κ. Α, τῆς Λυῶνος, διὰ νὰ θεραπευθῇ ὁ κ. Β, ὁ ὁποῖος διαμένει εἰς τοὺς Παρισίους. Ὁ κ. Α δὲν ἔμπορεῖ νὰ γίνῃ ἀντικείμενον ἀδιακρίτου μεταχειρίσεως καὶ ἀπεριορίστων θυσιῶν. Ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι ὁ ἴδιος ἀσθενής, καὶ ἐφ' ὅσον γνωρίζει τί ἔμπορεῖ νὰ τοῦ στοιχίσῃ μίαν ἀσθένειαν, δυσανασχετεῖ καὶ ἀρνεῖται νὰ πληρώσῃ ἐτησίως περισσότερον ἀπὸ αὐτὸ τὸ ποσόν.

Ἡ συλλογικὴ ἰατρικὴ ἔχει ἐξ ἄλλου εἰς τὴν βᾶσιν καὶ ἓνα μεγάλο ἐλάττωμα. Ἄν εἰς μίαν χώραν ὅπου λειτουργεῖ ἡ ἀτομικὴ ἰατρικὴ ἀφιερῶθῃ ἓνα ποσὸν Χ δισεκατομμυρίων διὰ τὸ σύνολον τῶν ὑγειονομικῶν δαπανῶν, ἡ κρατικὴ ὀργάνωσις μιᾶς ἄλλης ἀναλόγου χώρας ἢ ὁποία θὰ συνέλεγε τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν δισεκατομμυρίων διὰ τὴν συλλογικὴν ἰατρικὴν δὲν θὰ ἔμπορουσε νὰ χρησιμοποιήσῃ διὰ καθαρῶς ἰατρικοὺς σκοποὺς παρά τὰ 80 ἢ τὰ 90% τοῦ Χ, διότι αἱ διοικητικαὶ δαπάναι θὰ ἀντεπροσώπευαν ἓνα 10 ἢ 20%. Αὐτομάτως λοιπὸν ἡ δευτέρα αὐτῆ χώρα θὰ εἶχεν ἀπώλειαν ἀπὸ ἀπόψεως ἰατρικῶν ὑπηρεσιῶν. Ἐάν πάλιν ἡ κρατικὴ ὀργάνωσις ἢ ἐπιφορτισμένη μετὰ τὴν δημοσίαν ὑγίαν λάβῃ ἀντίστοιχα μέτρα καὶ περιορίσῃ τὰς τιμὰς τῶν παρεχομένων ἰατρικῶν ὑπηρεσιῶν, δημιουργεῖται τὸ σπέρμα μιᾶς ἀντιθέσεως μεταξὺ τοῦ ἰατρικοῦ σώματος καὶ τοῦ κρατικοῦ ὀργανισμοῦ. Ἡ ἄμεσος ἀντίδρασις θὰ εἶναι μίαν τάσιν μειώσεως τῆς ποιότητος τοῦλάχιστον τῶν ἰατρικῶν ὑπηρεσιῶν, ὅπως δὲ θὰ ἴδωμεν, τὸ κράτος εὐρίσκεται σχεδὸν ἐν ἀδυναμίᾳ ὅπως ἐλέγξῃ αὐτὴν τὴν ποιότητα. Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ ἀντίδρασις αὐτῆ τοῦ ἰατρικοῦ σώματος ἢ στηριζομένη εἰς τὴν ἀρχὴν «ὀλιγώτερα κέρδη, κατωτέρα ποιότητος ἐργασίας» εἶναι ἀνήθικος. Πρέπει ὅμως νὰ ἀντιμετωπισθῇ ὡς πραγματικὸν γεγονὸς, διότι εἰς τὸ κάτω-κάτω ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀδύνατον πλᾶσμα.

Ἐπάρχει καὶ ἓνα ἄλλο γεγονὸς τὸ ὁποῖον θὰ ἤξιζε τὸν κόπον νὰ μελετηθῇ: διατί ὅλα τὰ συστήματα τῶν ἀσφαλίσεων κατ' ἀσθενειῶν παρουσιάζουν πάντοτε ἔλλειμμα, παρ' ὅλα τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα λαμβάνονται,

ὅπως λ.χ. ἡ ἐλάττωσις τῆς ἰατρικῆς ἀμοιβῆς (καὶ ἐπομένως ἡ χειροτέρευσις τῶν ἰατρικῶν ὑπηρεσιῶν ἀπὸ ποιοτικῆς ἀπόψεως) ἢ ὁ περιορισμὸς τοῦ καλυπτομένου κινδύνου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶναι, ἂν ὄχι ἀνήθικον, τοῦλάχιστον ἀνόητον (βλέπε κοινωνισμοὺς ἐπὶ τῶν κινδύνων μακρᾶς ἀσθενείας, καὶ τὰς περιπτώσεις εἰς τὰς ὁποίας κατανατᾶ νὰ πληρώνεται μίαν γελοῖαν σύνταξιν διὰ νὰ μὴ ὑπάρχῃ πλέον ἡ ὑποχρέωσις νοσηλείας τοῦ ἀτόμου); Τοῦτο ὀφείλεται εἰς πολὰς αἰτίας: κακὴ διαχείρισις κλπ., κυρίως ὅμως εἰς μίαν, ἢ ὁποία πρέπει νὰ ὑπογραμμισθῇ ἰδιαίτερος. Ἡ κοινωνικὴ ἰατρικὴ εἶναι ἰατρικὴ κρατικὴ, ἰατρικὴ συλλογικὴ, ἢ ὁποία δὲν δύναται νὰ διατηρηθῇ, παρὰ μὲ τὴν συγκατάθεσιν τῆς πλειονοψηφίας τοῦ λαοῦ, συγκατάθεσιν, ἢ ὁποία ἔχει χαρακτῆρα πολιτικόν. Ἡ κοινωνικὴ ἰατρικὴ ταυτίζεται λοιπὸν ἀναγκαστικῶς μετὰ τὴν πολιτικὴν—καὶ δὲν ἐννοοῦμεν ἐδῶ τὴν διαχείρισίν της, ἀλλὰ τὸν σκοπὸν της, τὸ πεδῖον δράσεώς της. Εἶναι ἀναγκασμένη νὰ καλύψῃ μερικοὺς καταχρηστικοὺς κινδύνους, νὰ πληρώσῃ δι' ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας τὸ ἄτομον ζητεῖ ἀπὸ τὸ κράτος ὡς πολίτης—ἀλλ' ὡς πολίτης οὐχὶ καλός, συχνὰ μάλιστα πλήρης ἐλαττωμάτων. Ἄρκει νὰ συμβουλευθῇ κανεὶς οἷανδήποτε στατιστικὴν διὰ νὰ ἀντιληφθῇ ὅτι ἡ κοινωνικοποίησις τῆς ἰατρικῆς ἀναπτύσσει τὴν τάσιν τῶν συνεχῶν ἀπουσιῶν, ἀυξάνει τὰς δαπάναις τῶν μικρῶν ἀσθενειῶν, τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμεραργιῶν. Διὰ πολιτικοὺς λοιπὸν λόγους τὸ κράτος δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἀρνηθῇ νὰ καλύψῃ αὐτοὺς τοὺς κινδύνους, καὶ αὐταὶ ἀκριβῶς αἱ δαπάναι προκαλοῦν τὰ ἔλλειμμα τῶν προϋπολογισμῶν τῆς κοινωνικῆς ἰατρικῆς.

Ἡ κοινωνικὴ ἰατρικὴ καθίσταται οὕτω μίαν δαπανηρὰ ἰατρικὴν, μίαν ἐλλειμματικὴν ἰατρικὴν, καὶ προσπαθεῖ ν' ἀντεπεξέλθῃ εἰς τὰ ἔξοδά της διὰ τῆς χειροτερεύσεως τῆς ποιότητος καὶ διὰ τῆς δημιουργίας ἐνὸς δυσκινήτου συστήματος ἐλέγχου. Ὁ ἔλεγχος αὐτὸς δὲν εἶναι παρά ἐν μέρει ἀποτελεσματικὸς, στοιχίζει ἀκριβὰ καὶ ἀυξάνει τὸ ἔλλειμμα. Ἄλλωστε ἐάν εἰς μίαν δεδομένην χώραν ἀθροίσῃ κανεὶς τὰς ἰα-

τρικὰς ὑπηρεσίας τὰς παρεχομένας ὑπὸ τοῦ συνόλου τῶν ἰατρῶν, βλέπει ὅτι σημαντικὸν μέρος αὐτῶν κατευθύνεται πρὸς ἐργασίας ἐλέγχου, εἰς βάρος τῶν καθαρῶς θεραπευτικῶν δραστηριοτήτων. Ἐν ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ συμβαίνει: ἢ ὁ ἰατρικὸς ἔλεγχος δὲν ὑπάρχει καὶ ἔχομεν ἀναρχίαν, ἢ ὑπάρχει καὶ βλέπει κανεὶς ἰατροὺς νὰ ἔχουν ἀποκλεισθῆ εἰς βάρος τῆς κοινότητος ἀπὸ μίαν καθαρῶς ἰατρικὴν δρᾶσιν, ἢ ὅποια θὰ ἤμποροῦσε νὰ εἶναι εὐεργετική.

Τὰ ζητήματα τῆς ποιότητος καὶ τοῦ ἐλέγχου θέτουν ἄλλωστε καὶ ἄλλα προβλήματα εἰς τὸν τομέα τῆς κοινωνικῆς ἰατρικῆς. Δὲν ἤμπορεῖ νὰ γίνῃ ἀποτελεσματικὸς ἔλεγχος εἰς κάτι τὸ ποιοτικόν. Ἡ κοινωνικὴ ἰατρικὴ ὁδηγεῖται λοιπὸν αὐτομάτως εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν ἀποδοχὴν τοῦ ποσοτικοῦ. Κρίνει τὸ πρόσωπον, τὸν ἄνθρωπον, τὴν υἰεῖαν του, τὴν λειτουργίαν τῶν ὀργάνων του, ἀκόμη καὶ τοῦ πνεύματός του με κανόνας ποσοτικούς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους λείπει κάθε ποιοτικὸν κριτήριον-καὶ δὲν ἤμπορεῖ νὰ πράξῃ διαφορετικά. Π. χ. μία χειρουργικὴ ἐπέμβασις εἶναι μία ποσοτικὴ μονάς, καὶ δὲν ἤμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ διαφορὰ μετὰξὺ τῆς ἐγχειρήσεως πού κάμνει ἕνας καλὸς χειρουργὸς με θνησιμότητα 2% καὶ τῆς ἐγχειρήσεως ἐνὸς ἄλλου πού ἀφίνει νὰ πεθαίνουν τὰ 10% τῶν ἀρρώστων του. Ὁ μηχανισμὸς τῆς κοινωνικῆς ἰατρικῆς δὲν ἤμπορεῖ νὰ διακρίνῃ ποιοτικὴν διαφορὰν ἀνάμεσα εἰς τοὺς δύο: ἀρκεῖται εἰς μίαν σταθερὰν ποσοτικὴν ἐκτίμησιν δύο ποσοτικῶς ταυτοσημῶν πράξεων. Ἡ ποσοτικὴ αὐτὴ ἐκτίμησις, ἢ ὅποια στηρίζεται εἴτε εἰς τὸν μέσον ὄρον εἴτε εἰς τὸ χαμηλότερον ἐπίπεδον, καταντᾷ νὰ ἀποτελῇ ἐμπόδιον εἰς τὴν πρόοδον, ἐφ' ὅσον οἱ ἰατροὶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἀμειβῶνται ἀναλόγως τῆς ἀξίας των.

Ἐν συνόψει, δεδομένου ὅτι ὅλα εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἰς τὸ πρόσωπον, εἶναι ποιοτικῆς φύσεως καὶ ἢ κοινωνικὴ ἰατρικὴ, ἀπὸ φόβον μὴπως βυθισθῇ εἰς τὴν ἀναρχίαν, ἀναγκάζεται νὰ παραμένῃ σταθερῶς προσηλωμένη εἰς τὸ ποσοτικὸν κριτήριον, δημιουργεῖται μετὰξὺ κοινωνικῆς ἰατρικῆς καὶ προσώπου μία ἀνυπερβλήτος ἀντινομία.

Προτοῦ θέσωμεν ὀριστικῶς τὸ πρόβλημα καὶ προτείνωμεν μίαν λύσιν ἢ ὅποια θὰ φανῆ ἴσως παράδοξος, ἀλλ' εἶναι δυνατόν νὰ ἐφαρμοσθῇ, ἀπομένει νὰ μελετήσωμεν τὸ ζήτημα τῆς ἀρμοδιότητος εἰς τὴν κοινωνικὴν ἰατρικὴν, ὡς καὶ τὸ ζήτημα τῶν σχέσεων τῆς κοινωνικῆς ἰατρικῆς με τὴν πρόοδον.

★

Ὅταν λέγῃ κανεὶς ὅτι ὁ λαός, τὸ κράτος ἢ τὸ σύνολον διευθύνουν τὴν κοινωνικὴν ἰατρικὴν, εἴτε χρησιμοποιεῖ ἕνα ἠπιώτατον εὐφημισμὸν, εἴτε εἶναι ἀνόητος ἢ κακόπιστος. Ζῶμεν εἰς ἕνα κόσμον σαφῆ καὶ πρακτικόν. Οἱ ἄνθρωποι, οἱ ἄρρωστοὶ εἶναι πλάσματα πραγματικὰ καὶ ὄχι ἀφαιρέσεις. (Ἡ ἀνόητος θεωρία ὅτι ἡ ἀσθένεια εἶναι μία «ἀφαίρεσις» καὶ ὅτι ὡς τοιαύτη θὰ ἠδύνατο ἴσως νὰ ἀντιμετωπισθῇ με ἕνα ἀφηρημένον σχῆμα, ὀφείλεται ἴσως εἰς ἀνομολογήτους τάσεις). Ἐναντι τοῦ πραγματικοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀρρώστου, ἐκεῖνο πού συναντᾷ κανεὶς δὲν εἶναι ἡ ὀλότης, τὸ κράτος, ἀλλ' οἱ διοικούντες, οἱ κρατικοὶ λειτουργοί.

Ποία εἶναι τώρα ἡ ἀρμοδιότης τῶν κρατικῶν λειτουργῶν τῶν ἐπιφορτισμένων με τὰς κοινωνικὰς ἀσφαλίσεις, με τὴν κοινωνικὴν ἰατρικὴν; Οἱ λειτουργοὶ αὐτοὶ δὲν ἤμποροῦν παρὰ νὰ ἀνήκουν εἰς τρεῖς κατηγορίας. Ἐχομεν κατὰ πρῶτον λόγον τὸν κρατικὸν λειτουργὸν ὃ ὁποῖος δὲν εἶναι ἰατρός. Εἶναι ἄρα γε ἀνάγκη νὰ ἐκτιμηθῇ ἢ ἀξία τῶν ἀποφάσεών του εἰς τὸν τομέα τῆς ἰατρικῆς; Τὸ μόνον ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἤμπορεῖ ν' ἀποφανθῇ ἐπιτυχῶς εἶναι, ἐὰν ὑπάρχει ἐθνικὸν συμφέρον εἰς τὴν ἐπίτευξιν τοῦ α ἢ β ἰατρικοῦ σκοποῦ. Ὅσον περισσότερα ἐξουσία θὰ τοῦ ἔχη ἀνατεθῇ, τόσον θὰ παραμερίζεται ἢ ἀνθρωπίνη πλευρὰ, ἢ πλευρὰ τοῦ προσώπου, τόσον θὰ περιορίζεται ἢ ἰατρικὴ εἰς τοὺς συλλογικοὺς ἐθνικοὺς σκοποὺς. Δευτέρα κατηγορία εἶναι ὁ κρατικὸς λειτουργὸς-ἰατρός. Ἀλλὰ εἶναι γεγονός ὅτι ἕνας ἰατρός πού προτιμᾷ νὰ γίνῃ κρατικὸς λειτουργὸς εἶναι συνήθως ἰατρός ὃ ὁποῖος παραμελεῖ τὴν ἀμεσον ἐπαφὴν με τὸν ἄνθρωπον, καὶ ὃ ὁποῖος

στερεΐται πνεύματος πρωτοβουλίας καὶ ἐλευθερίας. Πρόκειται συνήθως περὶ ἱατροῦ ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ἀπέτυχεν εἰς τὴν ἐλευθέραν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός του. Ἐξ ἄλλου, ὁ ἱατρός-ὑπάλληλος χάνει ἀναγκαστικῶς πλέον τὴν ἐπαφὴν μὲ τὴν πραγματικὴν, τὴν προοδευτικὴν, τὴν ἐξειλοισομένην ἱατρικὴν, καὶ ὅσον καλύτερος ὑπάλληλος γίνεται, τόσο καθεστὰται χειρότερος ὡς ἱατρός. "Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς μεγάλους ἐκείνους ἱατροὺς οἱ ὁποῖοι γίνονται σύμβουλοι τῶν κρατικῶν ὀργανισμῶν, αἱ κυβερνήσεις συνηθίζουν, νὰ ἀπευθύνονται εἰς αὐτοὺς διὰ νὰ «καλυφθοῦν», διὰ νὰ ἀπεκδυθοῦν πάσης εὐθύνης. Οἱ μεγάλοι ἱατροὶ δέχονται τὰ καθήκοντα αὐτὰ ἔναντι τῶν πλεονεκτημάτων (μεταφραζομένων εἰς ἰσχὺν ἢ χρήματα) μὲ τὰ ὁποῖα τὸ κράτος ἀμείβει τὰς συμβουλὰς των. Ἡ συνεργασία αὐτὴ κράτους καὶ μεγάλων ἱατρῶν σπανίως προχωρεῖ πέραν αὐτῆς τῆς ἀνταλλαγῆς ὑπηρεσιῶν, διότι οἱ κρατικοὶ λειτουργοὶ διατηροῦν πάντοτε μεγάλην δυσπιστίαν ἔναντι τῶν «ἐμπειρογνομόνων», τῶν ἐλευθέρων αὐτῶν ἱατρῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν οὔτε τὸν καιρὸν οὔτε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπιβάλλουν τὰς ἀπόψεις των διὰ μακρῶν καὶ ἀγόνων διαθημάτων καὶ διοικητικῶν πιέσεων.

Τὸ συμπέρασμα εἶναι, ὅτι, ἐὰν κατευθύνεται ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν, ἡ κοινωνικὴ ἱατρικὴ εἶναι ἀδύνατον νὰ διευθύνεται ἀπὸ πραγματικοὺς ἱατροὺς, καταλλήλους τόσο ἀπὸ ἀνθρωπιστικῆς ὅσον καὶ ἀπὸ τεχνικῆς πλευρᾶς.

Μία προφανὴς λύσις θὰ ἦτο ἴσως ἡ ἐξῆς: Οἱ κυβερνητικοὶ ὀργανισμοὶ νὰ μὴ ἀποσκοποῦν εἰς μίαν κατευθυνομένην ἱατρικὴν, δηλαδή εἰς τὴν ἀσκήσιν κοινωνικῆς ἱατρικῆς, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν ἔλεγχον τῆς ἐλευθέρας ἱατρικῆς, τῆς προσωπικῆς ἱατρικῆς, διὰ νὰ τὴν ἐμποδίσουν νὰ γίνῃ ἀντικοινωνικὴ, διὰ νὰ τὴν βοηθήσουν καὶ νὰ τὴν παρακινήσουν νὰ γίνῃ κοινωνικὴ. Πρέπει νὰ διαπιστωθῇ ὅτι τὰ συστήματα αὐτὰ ἐλέγχου ἀπεδείχθησαν, ἐκεῖ ὅπου ἐφηρμόσθησαν, πολὺ ἀσθενῆ, πολὺ περιορισμένα, πολὺ ὀλίγον ἀποτελεσματικά, καὶ ὅτι τὰ ἀποκρούουν διαρρήδην

ὅλα τὰ προοδευτικὰ πολιτικὰ συστήματα, ἀκόμη καὶ τὰ σοσιαλιστικά, ἀκόμη καὶ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα θέτουν τὸ ζήτημα τῆς κοινωνικῆς ἱατρικῆς εἰς ὄλην τὴν ἔκτασιν. "Ἰσως τὸ σύστημα μιᾶς ἐλευθέρας, προσωπικῆς ἱατρικῆς, ἢ ὁποῖα νὰ προσανατολιζέται ἀπὸ τὸ κράτος πρὸς τὴν κοινωνικὴν τῆς πλήρωσιν—πρᾶγμα τὸ ὁποῖον παρεμποδίζουν σήμερον ὁ ἐγωϊσμός καὶ ἡ στενότης ἀντιλήψεων τοῦ ἱατρικοῦ σώματος—ἴσως τὸ σύστημα αὐτὸ νὰ εἶναι ἐφαρμόσιμον. Τὸ γεγονός ὅμως ὅτι οὐδέποτε ἐφηρμόσθη ἀποτελεσματικῶς προκαλεῖ ὀρισμένας ἀμφιβολίας. Διὰ τοῦ «ἐφηρμόσθη ἀποτελεσματικῶς» ἐννοοῦμεν ὅτι οὐδέποτε εἶδε κανεὶς μέχρι τοῦδε μίαν ἐλευθέραν ἱατρικὴν ἢ ὁποῖα νὰ εἶναι ταυτοχρόνως προσωπικὴ καὶ κοινωνικὴ χωρὶς κρατικὴν πίεσιν, ἀλλ' ἢ ὁποῖα νὰ στηρίζεται ἀπλῶς εἰς τὴν βοήθειαν καὶ νὰ ὑφίσταται τὸν ἔλεγχον τοῦ κράτους. Ὑπάρχουν, φαίνεται, πρὸς τοῦτο ἐμπόδια, ὀφειλόμενα εἰς τὰ ὄρια τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως τοῦ κοινού καὶ τῶν ἱατρῶν.

Ἀφ' ἧς στιγμῆς λοιπὸν ἡ ἱατρικὴ γίνῃ κοινωνικὴ, ἀσκεῖται καὶ κατευθύνεται ὑπὸ τῶν κρατικῶν λειτουργῶν, τόσο ἐπὶ τοῦ ἀτομικοῦ ὅσον καὶ ἐπὶ τοῦ συλλογικοῦ πεδίου.

Βέβαια οἱ κρατικοὶ λειτουργοὶ τὸ ἀρνοῦνται αὐτό, καὶ ὑπερασπίζονται τὸν ἑαυτὸν των. Ἐν πρώτοις λέγουν ὅτι ἡ ἐργασία των εἶναι καθαρῶς οἰκονομικῆς φύσεως. Ἀποτελοῦν τὸ ὄργανον τῆς χρηματοδοτήσεως, καὶ τοῦ ἐλέγχου αὐτῆς τῆς χρηματοδοτήσεως. Διὰ τῆς χρηματοδοτήσεως, τῆς ἄρσεως τοῦ ἐμποδίου τὸ ὁποῖον θέτει ἡ πενία εἰς τὴν ὑγείαν, καθιστοῦν δυνατὴν τὴν λειτουργίαν τοῦ μηχανισμοῦ τῆς κοινωνικῆς ἱατρικῆς. "Ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι παρὰ ὑποκρίσιαι.

Ἐὰν αἱ δυνατότητες τῆς χρηματοδοτήσεως ἦσαν ἀπεριόριστοι ἢ ἐὰν κατὰ μέγα μέρος ἀνώτεροι τῶν ἀναγκῶν, δὲν θὰ ἐτίθετο πρόβλημα. Ἀλλὰ τοιαύτη περίπτωσις δὲν ὑπάρχει. Τὰ διαθέσιμα κεφάλαια εἶναι περιορισμένα, ἐνῶ αἱ ἀνάγκαι, αἱ ὑγειονομικαὶ ἀπαιτήσεις, εἶναι ἀπεριόριστοι. Ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρωμεν τὰς ἀνάγκας

τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης, ἢ τὰς ἀξιώσεις τῶν ψευδοασθενῶν εἰς ἀποζημιώσεις ἢ ἰατρικὰς ὑπηρεσίας. Τὸ ἴδιον πρόβλημα τίθεται καὶ εἰς τὸ πεδῖον τῆς ἀτομικῆς ἰατρικῆς: εἰς ἓνα ἐλεύθερον πανεπιστήμιον, οἱ ἐπιστήμονες κατανέμουν τὸν διαθέσιμον προϋπολογισμόν ἀναλόγως τῶν δυνατοτήτων καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν ἐρευνῶν τὰς ὁποίας ἔχουν ἀρμοδιότητα νὰ κρίνουν ἀπὸ τεχνικῆς ἀπόψεως. Ἀναλόγως τοῦ ἀτομικοῦ του προϋπολογισμοῦ, κάθε ἄτομον ἀποφασίζει ἐὰν θὰ ἀναπαυθῆ ἢ ἐὰν θὰ ἐργασθῆ, ἐὰν θὰ καλέσῃ ἢ ὄχι τὸν ἰατρὸν δι' ἓνα συνηθισμένο συνάχι.

Οἱ κρατικοὶ λειτουργοὶ τῆς ὑγείας, εἴτε τὸ ἀρνοῦνται εἴτε ὄχι, ὀδηγοῦνται αὐτομάτως καὶ ἀναποτρέπτως εἰς τὸ ν' ἀποφασίσουν πῶς θὰ κατανεμηθῆ τὸ κεφάλαιον τὸ ὁποῖον ἔχει διατεθῆ δι' ἐρεῦνας, ποῖα θεραπευτικὴ εἶναι ἀνωτέρα τῶν ἄλλων (μία μορφή τούτου εἶναι τὰ τέλη τὰ ἐπιβαλλόμενα ἐπὶ τῶν ἰατρικῶν πράξεων), ποῖαι διαδικασίαι καὶ ποῖα φάρμακα πρέπει νὰ ἀποκλεισθῶν (μία κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον συγκεκαλυμμένη μορφή αὐτοῦ τοῦ ἀποκλεισμοῦ εἶναι αἱ διακρίσεις αἱ ὁποῖαι γίνονται εἰς τοὺς προεξοφλητικούς τόκους). Ἐν μιᾷ λέξει, κάθε οἰκονομικὴ διαχείρισις προϋποθέτει ἔλεγχον, καὶ ὁ ἔλεγχος δὲν ἔμπορεῖ νὰ στηριχθῆ παρὰ εἰς ἐκτιμήσεις, εἰς κρίσεις τεχνικὰς, δηλαδὴ ἰατρικὰς.

Ὁ κρατικὸς λειτουργὸς ὀδηγεῖται ἀναποφεύκτως εἰς τὴν κωδικοποίησιν τῆς ἰατρικῆς. Ἄς ἡμεθα ἐπιεικεῖς, καὶ ἄς ὑποθέσωμεν πρὸς στιγμὴν, ὅτι αὐτὴ ἡ κωδικοποίησις προέρχεται ἀπὸ λειτουργοὺς μὲ ἰδιαίτεραν ὀξύνοιαν, μὲ θαυμασίους συμβούλους, καὶ ὅτι δὲν ἔμπορεῖ κανεὶς νὰ εὔρη τὸ παραμικρὸν σοβαρὸν ἰατρικὸν σφάλμα οὔτε εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν συμβουλίων, οὔτε εἰς τὰς κυβερνητικὰς ἀπαγορεύσεις (αἱ ὁποῖαι εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον συγκεκαλυμμένα, διὰ νὰ μὴ θίγεται τὸ ἰατρικὸν σῶμα). Ἐννοεῖται ὅτι ὅλα αὐτὰ κάθε ἄλλο παρὰ συμπίπτουν μὲ τὴν πραγματικότητα, ἀλλ' ἄς δεχθῶμεν πρὸς στιγμὴν τὴν πλέον εὐνοϊκὴν περίπτωσιν.

Ἡ κυβέρνησις κωδικοποιεῖ τὴν ἰατρικὴν.

Αὐτὴ ἡ κωδικοποίησις εἶναι τὸ ἀναπόφευκτον ἐπακολούθημα κάθε κρατικῆς ἰατρικῆς, κάθε συλλογικῆς ἰατρικῆς ἢ ὁποῖα πρέπει νὰ παραμένῃ ὑπὸ ἔλεγχον. Ἡ στρατιωτικὴ ἰατρικὴ καὶ χειρουργικὴ μᾶς παρέχει πολλὰ σχετικὰ παραδείγματα. Μία Ἀνωτάτη Διοίκησις δὲν ἔμπορεῖ νὰ περιορισθῆ εἰς τὴν καθιέρωσιν κυρώσεων κατὰ τῶν ἐνόχων. Πρέπει νὰ θεσπίσῃ καὶ καλὰς θεραπευτικὰς μεθόδους. Τὸ κάμνει λοιπὸν εἰς κάθε περίστασιν. Ἐχομεν οὕτω κανόνας τηρητέους κατὰ τὴν ἐπιλογὴν τῶν τραυματιῶν, κανόνας ὡς πρὸς τὴν προτεραιότητα τῶν ἐγχειρήσεων, τὴν χρῆσιν τῆς πενικιλλίνης κλπ. Εἶναι γεγονός ὅτι τὸ συλλογικὸν συμφέρον δὲν ἔχει εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς τὴν σημασίαν πού θὰ εἴχεν ἡ τήρησις τῶν ἀτομικῶν ἠθικῶν ἀρχῶν: ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμίσωμεν τὴν ἐσκεμμένην θυσίαν τῶν ἀνιάτων βαρέως τραυματιῶν, ἢ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν ἀρκετὰς πιθανότητος ἰάσεως εἰς περίοδον μεγάλης ἐπιθέσεως (μερικοὶ στρατοὶ διεκήρυξαν ἐμφαντικῶς τοὺς κανόνας αὐτοῦς, ἄλλοι τοὺς διετύπωσαν ἐμμέσως, καὶ ἄλλοι δὲν παρέσχον τὰ μέσα—εἰς ἄνδρας καὶ ὑλικόν—τὰ ὁποῖα θὰ ἐπέτρεπον τὴν μὴ τήρησιν των).

Ἄφ' ἧς στιγμῆς ἐπιβληθῆ ἡ ἀρχὴ τῆς τεχνικῆς κωδικοποιήσεως (καὶ ἡ ἀρχὴ αὐτὴ ἐπιβάλλεται πάντοτε), πρέπει νὰ συνταχθῆ ὁ κῶδιξ. Θὰ πρόκειται περὶ κώδικος γενικοῦ (ἐξαιρέσεις δὲν ἔμποροῦν νὰ γίνουν δεκταὶ ἀπροκαλύπτως, λέγεται ὁμοίως φυσικὰ ὅτι θὰ εἶναι ἀνεκταί...» καὶ διὰ τὴν σύνταξιν του πρέπει νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν τὸ μέσον ἰατρικὸν ἐπίπεδον, ἂν ὄχι τὸ χαμηλότερον. Ἐν περιπτώσει πολέμου, ἀπαγορεύεται ἢ ἐπούλωσις τῶν πληγῶν διὰ πρωτογόνων μεθόδων, ἂν καὶ δι' ὠριαμένα ἄτομα πιθανὸν αὐτὴ νὰ ἔχη εὐνοϊκὰ ἀποτελέσματα, καὶ ἂν καὶ ὠριασμένοι χειρουργοὶ ἔμποροῦν νὰ τὴν φέρουν εἰς πέρας χωρὶς κίνδυνον. Ἀπὸ συλλογικῆς ἀπόψεως, τὸ πρᾶγμα εἶναι ὀρθόν. Πρέπει ὁμοίως καὶ νὰ ἀναγνωρισθῆ ὅτι παραγνωρίζεται τελείως ἡ προσωπικὴ σκοπιὰ τοῦ ἀρρώστου.

Ἡ κοινωνικὴ ἰατρικὴ εἶναι μία ἰατρικὴ ἢ ὁποῖα ὀδηγεῖ εἰς τεχνικὴν κωδικοποίησιν, καὶ δὴ κωδικοποιήσιν ἐπὶ τῆ βάσει

της μετριωτέρας ἂν ὄχι κατωτέρας ἐπισημονικῆς βαθμίδος, διὰ τὴν ἡμπορῆν κάθε ἱατρὸς νὰ τὴν τηρῆ. (Βεβαίως θὰ ἦτο δυνατόν νὰ διηροῦντο οἱ ἱατροὶ εἰς κλάσεις, καὶ κάθε κλάσις νὰ εἶχε τὸν ἰδικόν της τεχνικὸν κώδικα, μέχρι τῶν «ἐκτὸς κλάσεως» ἱατρῶν, οἱ ὅποιοι θὰ ἦσαν ἐλεύθεροι νὰ κάμουν ὅ,τι θέλουν. Ἄλλ' αὐτὸ δὲν θὰ συνεβιβάζετο μετὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἰσότητος, ἢ ὁποία εἶναι ἀναπόσπαστος μετὰ κάθε «κοινωνιστικὴν» ἐπιδίωξιν. Καὶ πῶς θὰ κριθῆ εἰς ποίαν κλάσιν ἀνήκει ὁ κάθε ἱατρός; Ἀσφαλῶς ἐπὶ τῇ βάσει πολιτικῶν κριτηρίων, ἀφοῦ ὁ διαχωρισμὸς θὰ γίνῃ ἀπὸ τὸ κράτος).

Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, ἡ κωδικοποίησις, καὶ μάλιστα μία κωδικοποίησις τοῦ εἴδους αὐτοῦ, παρεμποδίζει τὴν ἱατρικὴν πρόοδον. Δὲν ὁμιλοῦμεν ἐδῶ διὰ τὰς ἐφευρέσεις. Μία ἐφευρέσις δοκιμάζεται πρῶτα εἰς τὸ ἐργαστήριον, κατόπιν εἰς μικρὰν κλίμακα καὶ κατόπιν εἰς μίαν μέσην κλίμακα προτοῦ γενικευθῆ. Ἀκριβῶς ὅμως ἢ εἰς μέσην κλίμακα δοκιμὴ καθίσταται ἀδύνατος εἰς τὸ καθεστῶς τῆς κωδικοποιημένης κοινωνικῆς ἱατρικῆς. (Συνήθως τὸ ἔμπόδιον παρακάμπτεται χάρις εἰς ἐξαιρέσεις ἀπὸ τὸν κανόνα, ὀφειλομένης εἰς τὸ «καπρίσιο» ἐνὸς κρατικοῦ λειτουργοῦ ἢ εἰς τὴν πίεσιν ἐνὸς ἱατροῦ ὁ ὁποῖος ἔχει ἰσχυρὰ πολιτικὰ μέσα. Ἄλλὰ πρόκειται περὶ παρεκκλίσεως ἀπὸ τὸ σύστημα, καὶ ἐπομένως περὶ ἐξασθενίσεως τοῦ συστήματος). Πράγματι ἢ εἰς μέσην κλίμακα δοκιμὴ ὑποχρεώνει τρόπον τινὰ τὴν ὀλότητα, θέτει ἐν κινδύνῳ τὰς ὑπαρχούσας κωδικοποιήσεις, δεδομένου δὲ ὅτι πρόκειται περὶ φανερᾶς δοκιμῆς, ἢ ὀλότητος, ἢ μᾶλλον οἱ γραφειοκρατικοὶ ἀντιπρόσωποι τῆς δὲν ἡμποροῦν νὰ τὴν ἐπιτρέψουν χωρὶς μετὰ αὐτὸ νὰ τῆς δώσουν ἐπίσημον χροιάν, χωρὶς νὰ θεωρηθοῦν ἐν τινὶ μέτρῳ ὑπεύθυνοι δι' αὐτήν. (Τυπικὸν παράδειγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνεμίχθημεν προσωπικῶς ἐν Γαλλίᾳ, ἀφορᾷ τὴν εἰσαγωγὴν καὶ ἀναγνώρισιν τῶν μεθόδων τῆς συγχρόνου φυσιοθεραπείας καὶ τὴν κατάργησιν τῆς παθητικῆς μηχανοθεραπείας. Αἱ γαλλικαὶ Κοινωνικαὶ Ἀσφαλίσεις ἀναστῆλλον ἀπὸ ρου-

τίναν τὴν ἐφαρμογὴν τῶν μεθόδων αὐτῶν, ἂν καὶ ἢ πείρα ἐκ τῶν ἀγγλο-σαξωνικῶν χωρῶν ἔχει λύσει κατὰ μέγα μέρος τὸ ζήτημα). Ἐὰν ἢ δοκιμὴ ἀποτύχη, εἶναι προφανές ὅτι εἶναι ὑπεύθυνοι. Οἱ κρατικοὶ λειτουργοὶ δὲν ἀγαποῦν τὴν εὐθύνην, καὶ εἶναι δύσκολον νὰ τοὺς τὴν ἐπιβάλη κανεὶς εἰς ἓνα τομέα καθαρῶς τεχνικόν, ὅπου γνωρίζουν ὅτι εἶναι κακοὶ κριταί. Ἐν τούτοις ὅμως καμμία πρόσοδος, δηλαδὴ καμμία δοκιμὴ εἰς μέσην κλίμακα, δὲν ἡμπορεῖ νὰ λάβῃ χώραν ὑπὸ καθεστῶς κοινωνικοποιημένης ἱατρικῆς χωρὶς τὴν συμμετοχὴν τῶν κρατικῶν λειτουργῶν.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μοῦ φαίνεται ἀκόμη σοβαρώτερον εἶναι ὅτι διὰ τῆς κωδικοποιήσεως τῆς ἱατρικῆς (τὴν ὁποῖαν εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ κάμουν), διὰ τῆς κωδικοποιήσεώς της βάσει τῶν μετριωτέρων τεχνικῶν δυνατοτήτων (καὶ δὲν ἡμποροῦν νὰ πράξουν κατ' ἄλλον τρόπον), οἱ κρατικοὶ λειτουργοὶ οἱ ἐπιφορτισμένοι μετὰ τὴν κοινωνικὴν ἱατρικὴν ἀποκτοῦν μίαν ἰδέαν πολὺ ἐσφαλμένην, ἀλλὰ τὴν ὁποῖαν ὅλοι τείνουν νὰ σταθεροποιήσουν εἰς τὴν συνείδησίν των: τὴν ἰδέαν ὅτι ἢ ἱατρικὴ εἶναι ἓνα ἐπάγγελμα ἀπλοῦν, εὐκολον, μέτριον, καὶ εἰς τελευταίαν ἀνάλυσιν ἀρκετὰ ταπεινόν. Οἱ κρατικοὶ λειτουργοὶ ἔρχονται εἰς ἀποκλειστικὴν ἐπαφὴν μετὰ τὰ μετριώτερα στοιχεῖα τοῦ ἱατρικοῦ ἐπαγγέλματος, λ.χ. ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἀποβλέπουν εἰς συνδικαλιστικὰς θέσεις καὶ οἱ ὁποῖοι, ὅταν τὰς ἀποκτοῦν, εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ἀντανάκλουν τὰς γνώμας καὶ τὰ συμφέροντα τῆς ἱατρικῆς ὑποστάθμης. Ἀφ' ἑτέρου, λόγῳ τοῦ λειτουργήματός των, τὸ ὁποῖον συνίσταται εἰς τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν πάταξιν τῶν κακῶς κειμένων, βλέπουν παντοῦ παραβάσεις τῆς ἱατρικῆς τιμῆς, ἀποτυχίας, κακὰς ἱατρικὰς ὑπηρεσίας, φιλοκέρδειαν τῶν ἱατρῶν. Δι' αὐτούς, τὸ ἱατρικὸν ἐπάγγελμα εἶναι ὄχι μόνον κάτι τὸ εὐκολόν, ἀλλὰ καὶ συχνὰ κάτι τὸ ἀξιοπεριφρόνητον.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἔλεγχον, θὰ εἶχε κανεὶς νὰ εἰπῆ πολλὰ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ θέματος. Στοιχίζει ἀκριβὰ, ἀκίνητοποιεῖ πολλοὺς ἱατροὺς, καὶ ἰδίως ὑπὸ δημοκρατικόν